

Vrijwillige mentor helpt bij de overstap naar het voortgezet onderwijs

Persoonlijke aandacht van een vrijwillige mentor helpt jongeren om een goede start te maken in het voortgezet onderwijs. Recente effectmeting van School's cool Utrecht laat de meerwaarde van mentoring voor brugklassers zien. School's cool pleit voor een betere inbedding in het voortgezet onderwijs en voor meer afstemming tussen formele en informele zorg.

DOOR JAAP NOORDA EN JESSICA AYUD MANZANO

School's cool is in 1997 gestart in Amsterdam en inmiddels een beproefde methodiek die wordt uitgevoerd in vijftien gemeenten. In Utrecht gaat School's cool haar zesde jaar in. Uit onderzoek blijkt dat er in deze grote stad jaarlijks zo'n 570 aandachtjongeren die naar het voortgezet onderwijs gaan risico lopen op schooluitval. School's cool heeft als doel kwetsbare basisschoolleerlingen door middel van positieve aandacht steun te geven bij de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Concreet houdt mentoraat in dat een leerling gedurende anderhalf jaar elke week een paar uur wordt bijgestaan door een thuismentor die niet alleen helpt bij het maken van huiswerk, maar ook bijdraagt aan de algemene kennis en sociale vaardigheden van de leerling. Het gaat om preventieve ondersteuning door een gekwalificeerde vrijwilliger en is niet bedoeld als hulpverlening. Zo draagt School's cool bij aan het voorkomen van schooluitval.

Onderzoeksresultaten

In opdracht van Taal doet meer, de organisatie die School's cool Utrecht uitvoert, is door onderzoeksbureau Noorda en Co' een evaluatie uitgevoerd naar de effecten van het mentorproject School's cool Utrecht over vier schooljaren (2008-2009 t/m 2011-2012).

Handhaving onderwijsniveau en afname doublures

Met de meeste begeleide leerlingen gaat het boven verwachting goed in het voortgezet onderwijs. Twee derde van hen volgt na afronding van het mentoraat nog steeds hetzelfde niveau van voortgezet onderwijs als aan het begin.

Bijna 17% gaat zelfs een hoger onderwijsniveau volgen. Bij aandachtsleerlingen zonder mentoraat stijgt het onderwijsniveau minder vaak en daalt het vaker. Al met al doen aandachtsleerlingen met mentoraat het op dit gebied beter dan aandachtsleerlingen zonder mentoraat. Het percentage doublures van aandachtsleerlingen die mentoraat ontvangen is afgenomen van 36% in het basisonderwijs naar 6% in het voortgezet onderwijs, terwijl dat bij leerlingen die niet van mentoraat gebruik maken juist is toegenomen van nul naar 10%.

Onderzoeker Jaap Noorda: 'School's cool grijpt in op een kantelmoment in het leven van kinderen, waarbij het de vraag is of ze het op de middelbare school zullen redden. Mentoraat is voor deze leerlingen in de brugperiode een effectief preventie-instrument voor de aanpak van schooluitval.'

Contact met leeftijdgenoten en vrijetijdsbesteding

Bij de helft van de leerlingen die een mentoraat volgen verbetert het contact met leeftijdgenoten. Bij leerlingen uit de controlegroep is die vooruitgang minder groot. Het vrijetijdspatroon van mentees gaat erop vooruit in ongeveer 20% van de gevallen. Bij aandachtsleerlingen uit de controlegroep is dit veel minder het geval en daar is vaker sprake van een achteruitgang op het gebied van vrijetijdsbesteding en contact met leeftijdgenoten.

'Een kind helpen een toekomst te geven, wat is er mooier dan dat? Ik was mentor van Mouhad, een jongen van 12 jaar uit een groot gezin waarvan vader en moeder nauwelijks Nederlands spraken. Elke week bespraken we zijn huiswerk en liet ik hem zien hoe leren leuk wordt. Mouhad heeft gezien dat hij een toekomst heeft en hoe hij daar aan kan werken. Ik gun ieder kind dat het nodig heeft een eigen mentor en iedereen de ervaring van mentor te zijn.' Citaat mentor School's cool Utrecht

Ervaringen mentoraat

Meer dan 80% van de leerlingen die gebruik maken van een mentoraat vindt deze begeleiding zinvol, vooral omdat het leidt tot betere cijfers en betere studievoordigheden. Driekwart van de mentoren acht het mentoraat zinvol. Zij waarderen vooral de bijdrage aan de studievoordigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Sterke punten van School's cool zijn volgens hen de heldere doelstelling van het mentoraat en de goede begeleiding die zij als mentor zelf krijgen. De geïnterviewde basisschooldocenten zijn allemaal positief over mentoraat van School's cool vanwege de begeleiding bij de overgang van de overzichtelijke basisschool naar de grote wereld van het voortgezet onderwijs, juist voor leerlingen die vanuit huis minder steun krijgen. Docenten van het voortgezet onderwijs waarderen mentoraat vooral om de aandacht voor studievoordigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

'Het was leuk en prettig. Ik word blij als ik eraan terugdenk. Het is fijn dat iemand aandacht aan je geeft. We konden goed met elkaar opschieten. Het was gezellig. Hij was familie voor ons.' Citaat leerling uit effectmeting Noorda en Co.

Adviezen

Er is een grote doelgroep aandachtsleerlingen die ook profijt zou kunnen hebben van een mentoraat. Mentoren fungeren in de praktijk als een belangrijk rolmodel voor hun leerlingen. Behalve een cognitieve bijdrage, geven mentoren ook stimulerende aanwijzingen voor succesvol maatschappelijk gedrag. Het is wenselijk de inbedding van School's cool in het voortgezet onderwijs te versterken. Dit vraagt om budget voor werving en begeleiding van vrijwillige mentoren, maar vooral ook om gezamenlijke visieontwikkeling door lokale overheid, onderwijs, jeugdzorg en vrijwilligersinitiatieven. Een betere afstemming is nodig tussen formele zorgstructuren in het onderwijs en informele zorg via vrijwillige mentoren. Dit zou een speerpunt moeten zijn van modern lokaal jeugd beleid dat veel belang hecht aan preventie en de vrijwillige inbreng vanuit de civil society. Als opvoeders hun verantwoordelijkheid niet kun-

nen waarmaken, wordt een beroep gedaan op andere netwerken rondom een gezin om hen hierbij te ondersteunen. Ervaringen van School's cool Utrecht laten zien dat, mits goed georganiseerd en ondersteund, er ruim voldoende vrijwilligers zijn die deze rol willen oppakken.

► Jaap Noorda is onderzoeker bij Noorda en co, www.noordaenco.nl.
Jessica Ayud Manzano is plaatsvervangend projectleider bij School's cool Utrecht

Kijk voor meer informatie op <http://www.taaldoetmeer.nl/projecten/schools-cool/>

1 Noorda, J. en A. Draaisma, 'One small step for mentors, one giant step for mentees'. Effectevaluatie van mentorproject School's cool Utrecht, Noorda en Co, Amsterdam, 2013.